

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

15 октомври 2015 година *

„Преюдициално запитване — Членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС — Финансова криза — Помощи за финансовия сектор — Съвместимост на помощ с вътрешния пазар — Решение на Европейската комисия — Финансова институция в процес на реструктуриране — Уволнение на работник — Национална правна уредба относно размера на обезщетенията при уволнение“

По съединени дела C-352/14 и C-353/14

С предмет преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Juzgado de lo Social nº 2 de Terrassa (Съд по трудови спорове № 2, Тераса, Испания) с актове от 8 юли 2014 г., постъпили в Съда на 22 юли 2014 г., в рамките на производствата по дела

Juan Miguel Iglesias Gutiérrez (C-352/14),

Elisabet Rion Bea (C-353/14)

срещу

Bankia SA,

Sección Sindical UGT,

Sección Sindical CCOO,

Sección Sindical ACCAM,

Sección Sindical CSICA,

Sección Sindical SATE,

Fondo de Garantía Salarial,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: Е. Levits, изпълняващ функциите на председател на състава, М. Berger (докладчик) и S. Rodin, съдии,

генерален адвокат: М. Wathelet,

секретар: А. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

* Език на производството: испански.

като има предвид становищата, представени:

- за Bankia SA, от Н. Monzón Pérez, abogada,
- за испанското правителство, от М. Sampol Pucurull, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от Л. Flynn и Ё. Gippini Fournier, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС.
- 2 Запитванията са отправени в рамките на два спора между г-н Iglesias Gutiérrez и съответно г-жа Rion Bea, от една страна, и Bankia SA (наричано по-нататък „Bankia“), различни синдикални секции и Fondo de Garantía Salarial (Фонд за гарантиране на трудовите възнаграждения), от друга страна, по повод уволнението на г-н Iglesias Gutiérrez и г-жа Rion Bea от Bankia.

Правна уредба

Правото на Съюза

Регламент (ЕО) № 659/1999

- 3 Глава II („Процедура относно помощ, за която е отправено уведомление“), член 7, параграфи 1—5 от Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 година за установяване на подробни правила за прилагането на член [108 ДФЕС] (ОВ L 83, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 41) предвижда:

„1. Без да се засяга член 8, официалната процедура по разследване се закрива посредством решение, както е предвидено в параграфи от 2 до 5 от настоящия член.

2. Когато Комисията установи, когато е подходящо, след изменение от страна на съответната държава членка, че мярката, за която е отправено уведомление, не представлява помощ, тя отбелязва тази констатация посредством решение.

3. Когато Комисията установи, когато е подходящо, след изменение от страна на съответната държава членка, че съмненията за съвместимостта с Общия пазар на мярката, за която е отправено уведомление, са били отстранени, тя решава, че помощта е съвместима с Общия пазар (наричано по-долу „положително решение“). Решението уточнява кое изключение съгласно [ДФЕС] е било приложено.

4. Комисията може да прибави към положителните решения условия, съгласно които дадена помощ може да се счита за съвместима с Общия пазар, и може да определи задължения, които да ѝ позволят да контролира спазването на решенията (наричано по-долу „условно решение“).

5. Когато Комисията установи, че помощта, за която е отправено уведомление, не е съвместима с Общия пазар, тя решава помощта да не се въвежда в действие (наричано по-долу „отрицателно решение“).

4 Член 25 от посочения регламент уточнява:

„Адресат на решения, взети съгласно глави II, III, IV, V и VII е съответната държава членка. [...]“.

Решението за реструктуриране на групата BFA

5 В контекста на настъпилата през 2008 г. финансова криза, на 9 ноември 2012 г. испанските власти уведомяват Комисията за план за реструктуриране на Banco Financiero y de Ahorro SA и неговото дъщерно дружество Bankia (наричани по-нататък заедно „групата BFA“).

6 На 28 ноември 2012 г. Комисията приема решение C(2012) 8764 окончателен относно помощта, предоставена от испанските власти за реструктуриране и рекапитализация на групата BFA (наричано по-нататък „решението за реструктуриране на групата BFA“). В точки 217 и 218 от това решение Комисията констатира, че мерките, за които е уведомена, представляват помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС, но предвид поетите от Кралство Испания ангажименти могат да се считат за съвместими с вътрешния пазар съгласно член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС.

7 При преценката на съвместимостта на мерките, за които е уведомена, Комисията се позовава на някои поети от Кралство Испания ангажименти. В точка 215 от решението за реструктуриране на групата BFA тя отбелязва по-специално:

„Освен широкообхватните структурни мерки Кралство Испания се ангажира с редица допълнителни поведенчески ограничения до декември 2017 г., когато приключва периодът на реструктуриране [...], а именно че групата BFA:

(i) [...] ще спазва действащото законодателство в областта на трудовите възнаграждения и обезщетенията, по-специално разпоредбите относно ограниченията на трудовите възнаграждения, приложими по отношение на кредитните институции, както и евентуалните ограничения, произтичащи от обстоятелството, че е субект или група, контролиран(а) от правителството [...]

Правителството се ангажира и да гарантира възможно най-ефективно използване на публичните ресурси в областта на обезщетенията и трудовите възнаграждения, в съответствие с ръководните принципи на Кралски законодателен декрет 24/2012. Така то ще следи за това реструктурирането да се извърши при спазване на много строги изисквания, за да се постигне размер на обезщетенията при уволнение, близък до законовия минимум, като същевременно ще допуска известна гъвкавост с цел да не се забавя процесът; при неблагоприятни промени в данните за резултатите то също така евентуално ще предложи намаляване на общите разходи и на разходите за работна сила.

[...]“.

8 Поетите от Кралство Испания ангажименти са възпроизведени в спецификация, приложена към посоченото решение. Сред тях, в точки 84 и 85 от спецификацията като поведенчески мерки и правила за управление на предприятията фигурират по-специално ангажиментите, посочени в точка 215 от решението.

Испанското право

- 9 Член 51, параграф 1 от Закона за статута на работниците и служителите, одобрен с Кралски декрет 1/1995 за одобряване на преработения текст на Закона за статута на работниците и служителите (Real Decreto Legislativo 1/1995 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores) от 24 март 1995 г. (BOE № 75 от 29 март 1995 г., стр. 9654), в редакцията след изменението със Закон 3/2012 за спешни мерки за реформиране на пазара на труда (Ley 3/2012 de medidas urgentes para la reforma del mercado laboral), от 6 юли 2012 г. (BOE № 162 от 7 юли 2012 г., стр. 49113, наричан по-нататък „Статутът на работниците и служителите“), дефинира колективното уволнение като „прекратяване на трудовите договори по икономически, технически, организационни или производствени причини“, когато в рамките на 90 дни се прекратяват договорите на определен минимален брой работници, който зависи от общия брой на работниците в съответното предприятие. Тази разпоредба уточнява, че „[се с]чита [...], че са налице икономически причини, когато резултатите на предприятието сочат за неблагоприятно икономическо положение, например при действителни или прогнозни загуби или системно намаляване на равнището на обичайните парични постъпления или продажбите“.
- 10 Член 52 от посочения статут предвижда, че трудовият договор може да бъде прекратен по обективни причини, „когато е налице някое от основанията, предвидени в член 51, параграф 1 от този [статут], и прекратяването засяга по-малък брой лица от посочения в тази разпоредба“.
- 11 Във връзка с формата на прекратяването на договора по обективни причини и последиците от това прекратяване член 53, параграф 1 от Статута на работниците и служителите предвижда:
- „При уволнение на основанията, посочени в предходния член, трябва да се спазят следните изисквания:
- a) работникът или служителят да бъде уведомен писмено за причината за уволнението,
  - b) на работника или служителя да бъде предоставено, едновременно с писменото уведомление, обезщетение в размер на трудовото му възнаграждение за 20 дни, за всяка година трудов стаж, като за периодите под една година обезщетението е пропорционално на броя на месеците, през които лицето е работило, и общият му размер не може да надвишава 12 месечни заплати.
- [...]“.
- 12 Член 56, параграф 1 от посочения статут гласи следното:
- „Когато уволнението бъде признато за незаконно, в 5-дневен срок от връчването на съдебното решение работодателят възстановява работника на работа в предприятието или му изплаща обезщетение в размер на трудовото му възнаграждение за 33 дни, за всяка година трудов стаж, като за периодите под една година обезщетението е пропорционално на броя на месеците, през които лицето е работило, и общият му размер не може да надвишава 24 месечни заплати. Ако работодателят избере да изплати обезщетение, трудовото правоотношение се счита за прекратено от датата на фактическото преустановяване на работата“.
- 13 Пета преходна разпоредба от Закон 3/2012 предвижда:
- „1. Обезщетението по член 56, параграф 1 от [Статута на работниците и служителите] се прилага за договорите, сключени от 12 февруари 2012 г. нататък.

2. При договори, сключени преди 12 февруари 2012 г., за незаконно уволнение се дължи обезщетение в размер на трудовото възнаграждение за 45 дни, за всяка година трудов стаж до посочената дата, и в размер на трудовото възнаграждение за 33 дни, за всяка година трудов стаж след посочената дата, като за периодите под една година обезщетението е пропорционално на броя на месеците, през които е лицето работило. Общият размер на обезщетението не може да надвишава трудовото възнаграждение за 720 дни, освен ако при изчисляване на обезщетението за периода до 12 февруари 2012 г. се получи по-голям брой дни, в който случай максималният размер на обезщетението се определя с оглед на този по-голям брой дни, като то при всяко положение не може да надвишава 42 месечни заплати.

[...]“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 14 Г-н Iglesias Gutiérrez и г-жа Rion Bea са работили за Bankia съответно от 1 април 1991 г. и 2 юни 2008 г.
- 15 Във връзка с ограничаването на дейността ѝ в изпълнение на плана за реструктуриране, на 8 февруари 2013 г. Bankia сключва споразумение със синдикатите, представляващи 97,86 % от работещите. Това споразумение предвижда съкращаване на 4 500 работни места до 31 декември 2015 г. при спазване на определени икономически условия. Споразумението предвижда по-специално че при уволнение се плаща обезщетение средно в размер на трудовото възнаграждение за 30 дни за всяка година трудов стаж.
- 16 Г-жа Rion Bea и г-н Iglesias Gutiérrez са уведомени съответно на 25 октомври 2013 г. и на 21 ноември 2013 г., че трудовите им договори ще бъдат прекратени на 12 ноември 2013 г. за първата и на 10 декември 2013 г. за втория и ще им бъде изплатено обезщетение, изчислено съгласно споразумението от 8 февруари 2013 г.
- 17 Г-н Iglesias Gutiérrez и г-жа Rion Bea предявяват иски пред Juzgado de lo Social nº 2 de Terrassa, с които всеки от тях иска уволнението му да се признае за незаконно и да му се присъди максималното обезщетение, което законът предвижда в такъв случай, а именно между 33 и 45-дневно възнаграждение за всяка година трудов стаж.
- 18 При тези обстоятелства Juzgado de lo Social nº 2 de Terrassa решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси, формуирани по идентичен начин по дела C-352/14 и C-353/14:

„В контекста на оспорването от служител на Bankia [...] на уволнението му като част от колективно уволнение, уредено от споразумение, за което се прилага решението [за реструктуриране на групата BFA]:

- 1) В противоречие с членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС ли са член 56 от Статута на работниците и служителите [...], пета преходна разпоредба от Закон 3/2012 [...], както и членове 123 и 124, параграф 13 от Закон 36/2011 за съдилищата по трудово и осигурителноправни спорове (Ley 36/2011 reguladora de la Jurisdicción Social) от 10 октомври 2011 г., който имплицитно препраща към горепосочените разпоредби, доколкото по същество увеличават размера на обезщетенията, разрешени с решението [за реструктуриране на групата BFA]?

- 2) Противоречи ли на горепосочените разпоредби от правото на Съюза и на решението [за реструктуриране на групата BFA] тълкуване на тези национални разпоредби, което позволява на националния съд, в случай че признае уволнението за законно, да намали размера на обезщетението до предвидения във вътрешното право законов минимум?
- 3) Противоречи ли на горепосочените разпоредби от правото на Съюза и на решението [за реструктуриране на групата BFA] тълкуване на тези национални разпоредби, което позволява на националния съд, в случай на признаване на уволнението за незаконно, да измени размера на обезщетението, така че той да отговаря на уговорения в споразумение, сключено в периода на консултации, при положение че последният е по-висок от законовия минимум, но по-нисък от законовия максимум?“.
- 19 С определение на председателя на Съда от 9 септември 2014 г. дела C-352/14 и C-353/14 са съединени за целите на писмената и устната фаза на производството и на съдебното решение.

По преюдициалните въпроси

- 20 С така формулираните въпроси запитващата юрисдикция иска от Съда да се произнесе по съответствието на определени национални разпоредби с правото на Съюза.
- 21 В това отношение следва да се припомни, че системата за сътрудничество, установена от член 267 ДФЕС, е основана на ясно разделение на правомощията между националните юрисдикции и Съда. В производство, образувано съгласно този член, националните разпоредби трябва да се тълкуват от юрисдикциите на държавите членки, а не от Съда, и той не бива да се произнася относно съвместимостта на норми на вътрешното право с разпоредбите на правото на Съюза. За сметка на това Съдът е компетентен да предостави на националната юрисдикция всички насоки за тълкуване на правото на Съюза, които да ѝ позволят да прецени съвместимостта на нормите на вътрешното право с правната уредба на Съюза (вж. по-специално определение *Debiasi*, C-560/11, EU:C:2012:802, т. 19 и цитираната съдебна практика).
- 22 Макар да е вярно, че от самата формулировка на преюдициалните въпроси следва, че запитващата юрисдикция иска от Съда да се произнесе дали разпоредба от вътрешното право е съвместима с правото на Съюза, няма пречка Съдът да даде полезен отговор на запитващата юрисдикция, като ѝ предостави необходимите насоки за тълкуване на правото на Съюза, които ще ѝ позволят сама да се произнесе по съвместимостта на вътрешното право с правото на Съюза (вж. по-специално определение *Debiasi*, C-560/11, EU:C:2012:802, т. 20 и цитираната съдебна практика).
- 23 При това положение следва да се приеме, че с поставените въпроси по същество се иска да се установи дали решението за реструктуриране на групата BFA и членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС, на които се основава това решение, не допускат в спор, свързан с колективно уволнение, попадащо в приложното поле на решението, да се приложи национална правна уредба, която предвижда по-висок от законовия минимум размер на обезщетението, дължимо на работника или служителя в случай на признаване на уволнението му за незаконно.
- 24 Тези въпроси трябва да се разгледат заедно.
- 25 Прилагането на установената с правото на Съюза система за контрол по отношение на държавните помощи се основава на превантивен контрол по отношение на планираните мерки за помощ, чиято цел е само съвместимите с вътрешния пазар планирани мерки да бъдат приведени в действие.

- 26 Прилагането на тази система за контрол е задължение, от една страна, на Комисията, и от друга — на националните юрисдикции, като съответните им задачи взаимно се допълват, но са различни. Докато преценката относно съвместимостта на мерките за помощ с вътрешния пазар е от изключителната компетентност на Комисията, която действа под контрола на юрисдикциите на Съюза, националните юрисдикции са тези, които следят за това правата на правните субекти да не бъдат евентуално нарушени поради неспазване от страна на държавните органи на предвидената в член 108, параграф 3 ДФЕС забрана за привеждане в действие на планираните мерки за помощ, преди Комисията да се е произнесла по тяхната съвместимост (вж. в този смисъл решение *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, т. 27 и 28 и цитираната съдебна практика).
- 27 Когато проведеното от Комисията разследване приключи с приемане на положително решение по смисъла на член 7, параграф 3 от Регламент № 659/1999, е ясно, че целта, посочена в точка 25 от настоящото решение, е постигната и съответната помощ може да бъде приведена в действие (вж. в този смисъл решение *CELF и ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, т. 49).
- 28 Даването на разрешение за привеждане в действие обаче не означава, че е спазено всичко, което Комисията е взела предвид при преценката на съвместимостта на посочената мярка. По-специално, когато по предложение на съответната държава членка в мярката, за която Комисията е уведомена, са включени поети от държавата членка ангажименти, следва да се приеме, че и тези ангажименти са неделима част от разрешената мярка. Така е при случаите, разглеждани в главните производства, в които предложените от Кралство Испания ангажименти са взети предвид от Комисията при преценката ѝ и са възпроизведени в спецификацията, приложена към решението за даване на разрешение.
- 29 Задължение на съответната държава членка, която съгласно член 25 от Регламент № 659/1999 е адресат на решението, е да провери дали ще може да спазва ангажиментите, включени в разрешението. Във връзка с това тя е тази, която трябва да се увери, че ангажиментите не противоречат на националното ѝ законодателство, и да прецени дали, ако се налага, е уместно да започне процес по адаптиране на това законодателство при спазване на конституционните ѝ процедури.
- 30 В случаите, разглеждани в главните производства, в съответствие с ангажиментите, възпроизведени в точки 84 и 85 от спецификацията, приложена към решението за реструктуриране на групата ВФА, Кралство Испания трябва да вземе всички мерки, за да гарантира, че групата ВФА ще спазва „действащото законодателство в областта на трудовите възнаграждения и обезщетенията“, и да следи за това реструктурирането да се извърши при спазване на „много строги изисквания“, което предполага „размер на обезщетенията при уволнение, близък до законовия минимум“, като същевременно се допуска „известна гъвкавост“.
- 31 Самата формулировка на ангажиментите сочи, от една страна, че те ще се изпълняват в рамките на действащото национално законодателство, и от друга страна, че при изпълнението им се допуска известна гъвкавост.
- 32 Препращането към приложимото законодателство означава, че сумите, дължими на уволнените служители, могат в съответствие с испанските трудовоправни разпоредби да бъдат изчислявани съобразно с различни критерии според това дали, с оглед на правните и фактическите обстоятелства в конкретния случай, уволнението може да се квалифицира като законно или трябва да се счита за незаконно.

- 33 Изрично признатата възможност за гъвкавост, от друга страна, предполага, че макар сумите, дължими от групата ВФА на нейните служители в рамките на плана за реструктуриране, да трябва да са близки до минималните размери, не е задължително те стриктно да отговарят на тези размери.
- 34 По изложените съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че решението за реструктуриране на групата ВФА и членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС, на които се основава това решение, допускат в спор, свързан с колективно уволнение, попадащо в приложното поле на решението, да се приложи национална правна уредба, която предвижда по-висок от законовия минимум размер на обезщетението, дължимо на работника или служителя в случай на признаване на уволнението му за незаконно.

По съдебните разноски

- 35 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

Решение C(2012) 8764 окончателен Комисията от 28 ноември 2012 година относно помощта, предоставена от испанските власти за реструктуриране и рекапитализиране на групата ВФА, както и членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС, на които се основава това решение, допускат в спор, свързан с колективно уволнение, попадащо в приложното поле на решението, да се приложи национална правна уредба, която предвижда по-висок от законовия минимум размер на обезщетението, дължимо на работника или служителя в случай на признаване на уволнението му за незаконно.

Подписи